

Aşağıdaki metin kararın resmi olmayan özetidir.

M.B. ve Diğerleri / Türkiye

(36009/08)

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARI

15 Temmuz 2010

30 Temmuz 2008 tarihinde Mahkeme başvuru sahiplerinin 3 Eylül 2008'e dek İran'a sınır dışı edilmemeleri hakkında 39 sayılı Kuralı yayınladı.

1 Ağustos 2008'de Türkiye Hükümeti, Mahkeme'nin faksla iletilen ve geçici tedbiri bildiren mektubunu (Strazburg yerel saatine göre) 12.57'de aldıklarını ve ulusal makamları derhal bilgilendirdiklerini Mahkeme'ye bildirdi. Ancak başvuru sahipleri Türkiye yerel saatine göre 14.00'de (Strazburg yerel saatine göre 13.00) İran'a sınır dışı edildi. Hükümet, başvuru sahiplerinin saat (Türkiye yerel saatine göre) 14.00'de sınır dışı edildiklerine dair Türk ve İranlı sınır görevlilerinin imzalarını taşıyan bir belge ibraz etti.

22 Ağustos 2008'de başvuru sahiplerinin temsilcisi Mahkeme'ye başvuru sahiplerinin İran polisi tarafından gözaltında tutulduklarını ve sorgulandıklarını bildirdi. Mahkeme öncesinde polis yetkililerine rüşvet vererek kaçmayı başardılar. Ardından Türkiye topraklarına yeniden giriş

yaptılar.

25 Ağustos 2008'de Divan Başkanı, yeni bir bildirime dek Mahkeme İç Tüzüğü Kural 39 ile belirlenen geçici tedbirin uzatılmasına karar verdi.

Dosyanın Geçmişi

Anne, baba ve iki çocuktan oluşan İranlı bir aile. 28 Temmuz 1999'da başvuru sahipleri Türkiye'ye geldi. Başvuru sahiplerinin bildirimlerine göre, polis görevlisi olan ilk başvuru sahibinin İran'da siyasi muhaliflere yardım etmesinden dolayı İran'dan kaçmak zorunda kaldılar.

Belirtilmeyen bir tarihte başvuru sahipleri geçici ikamet izni için Hakkari'deki ulusal makamlara müracaat ettiler. Hükümet'in bildirimine göre, 2 Ağustos 2002 tarihinde başvuru sahiplerinin BMMYK başvuruları reddedildi.

Belirtilmeyen bir tarihte başvuru sahipleri İstanbul'a taşındı. 2002'de başvuru sahipleri Hıristiyanlık dinini benimseyerek İstanbul'daki Gedik Paşa Ermeni Protestan Kilisesi'nde çalışmaya başladılar.

Nisan 2008'de başvuru sahiplerine BMMYK Ankara tarafından mülteci statüsü verildi. Mülteci statüsünü almaları ardından başvuru sahipleri, Türkiye'deki statülerini meşru kılmak amacıyla BMMYK'nın talimatı zerine Hakkari'ye geri döndüler.

14 Mayıs 2008'de başvuru sahipleri Hakkari Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı yabancılar dairesine ve Hakkari Cumhuriyet Başsavcılığı'na ikamet izni başvurusunda bulundular. Polis görevlileri tarafından ifadeleri alındı. İlk ve dördüncü başvuru sahibine, pasaportlarında 2002 – 2008 yılları arasında Türkiye'de kaldıkları süre zarfında İran'a seyahat ettiklerini gösteren damgaların sebebi sorulduğunda, İran'a yasadışı olarak sahte pasaportla gittiklerini ve vizelerini geçerli hale

getirmek ve İran'dan Farsça İncil getirmek üzere Türkiye'ye yeniden giriş yaptıklarını ifade ettiler.

30 Temmuz 2008'de başvuru sahipleri Hakkari Emniyet Müdürlüğü'ne çağrıldı ve aynı gün içinde İran'a sınır dışı edilecekleri kendilerine bildirildi. Aynı gün içinde başvuru sahipleri İran'a sınır dışı edildi.

31 Temmuz 2008'de başvuru sahipleri Türkiye'ye yeniden yasadışı giriş yaptı. 21 Ağustos 2008'de başvuru sahipleri Ankara'daki BMMYK ofisine gittiler.

Ağustos 2008'de başvuru sahiplerinin temsilcisi Mahkeme İç Tüzüğü Kural 39 ile belirlenen geçici tedbiri göz önünde bulundurarak, Emniyet Genel Müdürlüğü'ne sınır dışı kararının durdurulması ve ikamet izni verilmesine ilişkin başvuruda bulundu. Başvurusuna yanıt alamadı. Başvuru sahiplerinin temsilcisinin bildirimine göre, başvuru sahipleri şuanda Ankara'da saklanmaktadır.

Madde 3 (İran'a sınır dışı edilmek)

Mahkeme, Hükümet'in başvuru sahiplerinin ilk ikamet izni taleplerinin reddetme kararını, BMMYK'nın başvuru sahiplerinin ilk iltica taleplerini reddetmesi ile aynı doğrultuda aldığını iddia ettiğini gözlemler. Ancak BMMYK sonrasında başvuru sahiplerinin dosyasını yeniden açarak bu kişileri mülteci olarak tanıdı.

Mahkeme aynı zamanda, başvuru sahiplerinin 14 Mayıs 2008'de polise ifade verdikleri sırada Hıristiyanlık dinini benimsediklerinden ve BMMYK'nın onlara mülteci statüsü verdiğinden de bahsetmiş olmalarına dikkat çeker. Yine de karakola çağrılarak İran'a sınır dışı edilmişlerdir. Bu koşullar altında, Mahkeme başvuru sahiplerinin dinleri esasında İran'da karşılaşılabilecekleri riske ilişkin iddialarının, sınır dışı edilmelerinden önce yerel makamlarca makul surette incelendiğine ikna olmamıştır.

Mahkeme, başvuru sahiplerinin İran'a gönderilmesi halinde Sözleşme Madde 3'ün ihlal edilmiş olacağı hükmüne varır.

Madde 13 (sınır dışına itiraz için iç hukuktaki etkin care)

Başvuru sahipleri 30 Temmuz 2008'de İran'a sınır dışı edilmelerinden önce sınır dışı talimatının kendilerine bildirilmediğini, dolayısıyla yetkililerin kararına ulusal mahkemeler nezdinde itiraz etmek için kendilerine herhangi bir imkan tanınmadığını belirtmiştir.

Mahkeme bu durumun, benzer meselelerin konu edildiği Abdolkhani ve Karimnia davasında Sözleşme Madde 13'ün ihlali olarak halihazırda tespit edildiğine dikkat çeker.

Mahkeme başvuru sahiplerine, Sözleşme Madde 3 kapsamındaki şikayetleriyle bağlantılı olarak etkin ve erişilebilir bir yasal çare sağlanmadığı sonucuna varır.

Madde 5, 4. bendi (gözaltı)

Başvuru sahipleri Sözleşme Madde 5 ve 6 kapsamında, 30 Temmuz 2008 tarihinde kendilerine itiraz etme hakkı tanınmaksızın gözaltına alındıklarını iddia etmiştir. Bu hususta, gözaltına alındıkları süre zarfında bir avukata erişimleri olmadığını ve gözaltı ardından hakim huzuruna çıkartılmadıklarını bildirmişlerdir.

Mahkeme, başvuru sahiplerinin 30 Temmuz 2008 tarihinde İran'a sınır dışı edilene dek azami altı saat boyunca gözaltında kaldıklarına dikkat çeker. Halihazırda sona ermiş olan kısa süreli gözaltının yasallığını gözden geçirecek çarelerin, Madde 5, 4. bendi kapsamında olmadığı içtihadı uyarınca Mahkeme, başvuru sahiplerinin Sözleşme Madde 5, 4. bendi bakımından şikayetlerinin esasını tespit etmeye gerek görmez.

Madde 34 (Kural 39'a rağmen sınır dışı)

Mahkeme, bir Taraf Devlet'in makamlarının, Mahkeme tarafından öngörülen tedbire uygun hareket etmek üzere makul şekilde atılması gereken tüm adımların atmaması halinde Madde 34'ün ihlal edilmiş olacağını hatırlatır.

Mahkeme, faks mesajının Hükümet tarafından alınmasından başvuru sahiplerinin sınır dışı

edilmesine dek geçen kısa süreyi göz önünde bulundurarak, Hükümet'in Mahkeme tarafından belirtilen tedbire uyma bakımından gerekli özeni gösterip göstermediğinin belirlenemeyeceğini düşünür.

Buna göre, Sözleşme Madde 34'n ihlali söz konusu değildir.

Karar

Başvuru sahiplerinin İnan'a sınır dışı edilmeleri ile Sözleşme Madde 3 ihlal edilmiştir;

Başvuru sahiplerinin Sözleşme Madde 3 kapsamındaki Şikayetleriyle bağlantılı olarak, Sözleşme Madde 13 ihlal edilmiştir.

Başvuru sahiplerinin Sözleşme Madde 5, 4. bendi kapsamındaki Őikayetleri için ayrı bir karar alınması gerekmemektedir;

Sözleşme Madde 34'n ihlali söz konusu değildir.

Zararlar

Başvuru sahipleri müştereken maddi ve gayri maddi zararları için sırasıyla 6,500 Avro (EUR) ve 40,000 EUR talep etmiştir.

Mahkeme tespit edilen ihlal ile iddia edilen maddi zarar arasında nedensel bir bağlantı görmemektedir; dolayısıyla bu talebi reddeder. Başvuru sahiplerince talep edilen gayri maddi zararlara istinaden Mahkeme, Sözleşme Madde 3'n muhtemel ihlalinin ve Sözleşme Madde 13'n fiili ihlalinin hakkaniyete uygun biçimde zarar gören tarafın tatmini olduğuna hüküm verir.